

Процик Любов Сергіївна,кандидат психологічних наук,
науковий співробітник ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна,
ORCID ID 0000-0002-5440-5826**Бурбій Анастасія Вікторівна,**кандидат юридичних наук,
науковий співробітник ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна,
ORCID ID 0000-0003-4866-321X

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

У статті досліджено зарубіжні приклади організаційного та правового запобігання і протидії домашньому насильству. Розглянуто досвід провідних європейських країн, зокрема Австрії, Бельгії, Великої Британії, Німеччини, Польщі, Франції, Швеції, а також Ізраїлю. Проаналізовано можливості впровадження описаного зарубіжного досвіду в Україні. Наголошується, що незважаючи на відсутність єдиного розуміння поняття домашнього насильства, усвідомлюючи шкідливість наслідків цього негативного явища, всі розвинені держави скеровують значні ресурси і зусилля на протидію йому.

Ключові слова: домашнє насильство, права людини, протидія, кривдник, жертва.

Актуальність дослідження зарубіжного досвіду правового забезпечення запобігання домашньому насильству обумовлена запитом сучасного суспільства та обранням Україною демократичного вектору розвитку держави на засадах гуманізму та всебічної охорони і захисту прав людини. Більше того, це питання набуває особливої значущості в умовах процесів євроінтеграції та підтримується постійним зміцненням гуманістичних сімейних цінностей. Вихідні положення міжнародних стандартів у сфері боротьби з домашнім насильством ґрунтуються на глибокому усвідомленні неприпустимості насильства як явища, що є грубим порушенням основних прав людини. Цей вид протиправних діянь посягає на найважливіші права людини, тому ця тема посідає одне із найважливіших місць у системі проблем загальнодержавного рівня країни.

Варто зазначити, що до середини ХХ ст. більшість із різновидів домашнього насильства, які виділяються сьогодні, сприймалися через призму усталених звичаїв та традицій і залишалися поза правовим регулюванням, а жінки й діти взагалі вважалися безправними. Будь-яке втручання у сімейні стосунки з боку держави

та суспільства сприймалось як посягання на приватне життя. Це призвело до певного свавілля у сфері сімейних відносин, внаслідок чого у ній з'явилася значна кількість латентних правопорушень, які залишалися поза увагою компетентних органів державної влади. Вперше на світовому рівні проблема домашнього насильства була висвітлена завдяки активним діям міжнародного руху на захист прав жінок, оскільки саме жінки являли собою найбільш уразливу та незахищену групу, що страждала від насильницьких дій з боку членів родини.

Лише у другій половині XX ст. домашнє насильство отримало правову формалізацію та подальшу негативну оцінку з боку суспільства. Безпосередньо цьому сприяли феміністичні рухи та поступове визнання рівноправ'я чоловіків і жінок. На тлі цього змінилося бачення ролі і меж участі держави у вирішенні сімейних конфліктів. Нормативним підґрунтям, яке частково лягло в основу національних законодавств, стали такі міжнародно-правові акти, як Загальна декларація прав людини, Конвенція про політичні права жінок, Декларація про ліквідацію усіх форм дискримінації стосовно жінок тощо [1, с. 171–178]. Але широка нормативна база не сприяла виробленню універсальних способів боротьби із цим негативним явищем, більше того, не сформовано і уніфікованого поняття домашнього насильства. Кожна країна на рівні національного законодавства вирішує ці питання, спираючись на власні традиційні і культурні уявлення.

В Україні пошукам ефективних засобів протидії домашньому насильству приділяють увагу як правоохоронні органи і громадськість, так і наукова спільнота. Так, різні аспекти цієї проблеми ставали предметом досліджень вітчизняних науковців серед яких: О. Дудоров, А. Вознюк, А. Галай, В. Глушков, В. Голина, І. Лубенець, А. Рямзіна, М. Хавронюк, Н. Шамрук та інші. Переважно дослідження присвячувалися теоретичним питанням, пошукам термінологічних рішень, диференціації видів домашнього насильства та посиленню відповідальності за такі посягання. Результатом науково-практичної активності розробки зазначеного питання стала детінізація та “виведення” теми посягань у сім'ях із приватноправової сфери в публічно-правову, криміналізація домашнього насильства в вітчизняному законодавстві, зниження рівня латентності цього виду злочинності тощо. Водночас кількість випадків посягань у сім'ях не знижується, а навпаки – має тенденцію до зростання. У вітчизняній практиці питання подолання домашнього насильства гальмується частково через відсутність дієвих інструментів у органів первинного реагування, неможливість забезпечити жертвам безпеку на позасудовому етапі вирішення сімейних конфліктів, що часто призводить до неоправданих наслідків. Тому в аспекті дослідження питання запобігання і протидії домашньому насильству значний інтерес становить звернення до зарубіжного досвіду у цій сфері. Це сприятиме системному аналізу наявної проблеми та окресленню напрямів використання ефективних зарубіжних практик.

Мета статті – аналіз основних підходів щодо запобігання і протидії домашньому насильству в європейських країнах та можливостей їх застосування в Україні.

Боротьба з домашнім (часто використовується синонім – побутове насильство, яке, на нашу думку, контекстуально більше відповідає розглядуваному явищу) насильством в Німеччині спирається на широкий організаційний та правовий інструментарій. Чіткого визначення домашнього насильства ні в профільному, ні

в кримінальному законодавстві цієї країни нема, відсутнє і посилення на необхідність мотиву чи мети такого діяння, залежно від змісту протиправних діянь, вони можуть підпадати під дію різних норм як-то: образа, приниження, позбавлення волі, тілесні ушкодження, переслідування, сексуальне насильство, зґвалтування, вбивство тощо (параграфи 185, 240, 239, 223, 238, 174, 177, 211 Кримінального кодексу Німеччини). При цьому важливо, що наявність юридичного оформлення стосунків між потерпілим і зловмисником не є обов'язковим. Не обмежується термінологічно домашнє насильство статтю чи віком жертви, відповідно, і гендерна приналежність учасників конфлікту не має значення для кваліфікації діянь. Тим не менш переважно акцент робиться на домашньому насильстві саме щодо представниць жіночої статі [2].

Важливо звернути увагу на організаційні заходи із протидії і подолання наслідків домашнього насильства в розглядуваній країні. Передусім варто зауважити, що в органах поліції функціонують спеціальні структурні підрозділи, які займаються справами насильства у сім'ї. Зважаючи на приватноправовий характер сімейних відносин, їх зазвичай закритий характер, складність доведення насильницьких дій з боку близьких та рідних, запровадження спеціальної структурної одиниці із фаховими працівниками видається обґрунтованим. Крім того, в організаційному ракурсі достатньо ефективною є реалізація Берлінського проекту втручання у прояви насильства в сім'ї, спрямованого на координацію дій усіх інституцій і організацій для забезпечення як найефективнішого захисту жінок, з якими жорстоко поводяться, та покарання правопорушників. Особливістю законодавства Німеччини в зазначеній сфері є орієнтація на вилучення з родини особи, що здійснила насильство у сім'ї [3]. Це регламентується, зокрема, спеціальними законами Німеччини "Про побутове насильство" та "Захист від насильства" [4]. Особа, що вчинила насильство, має залишити житлове приміщення за наказом поліції терміном до 10 днів. Поліція може встановити і більш тривалу заборону для порушника або ж арешт. Зазначене дозволяє убезпечити потерпілого, а разом і зупинити правопорушника від подальших протиправних дій, на позасудовому етапі вирішення конфлікту. Останнє позитивно спрямоване на мінімізацію злочинного впливу. Зважаючи на поширеність випадків домашнього насильства в нашій країні, такий досвід запровадження організаційних заходів може мати позитивні результати для убезпечення учасників сімейних конфліктів від тяжких наслідків. Водночас такі заходи мають спиратися на жорстку систему контролю "вилучених" правопорушників, чи дотримуються вони заборони повертатися у житло, чи не повторюються факти насильства тощо.

Схожий механізм реагування діє у Бельгії. І хоча безпосередньо поняття "домашнє насильство" бельгійське законодавство не містить, проте протиправні діяння щодо партнера не залишаються безкарними. Закон "Про тимчасову заборону доступу до помешкання у випадку домашнього насильства" уповноважує прокурора винести постанову про примусове видалення повнолітнього кривдника з певного місця проживання за наявності безпосередньої загрози безпеці однієї чи декількох осіб, які проживають в тому місці, та заборону повернення туди чи встановлення контакту з визначеними особами терміном до 14 діб. Упродовж зазначеного часу суд має розглянути справу, за результатами розгляду заборона на проживання в певному місці скасовується або продовжується на строк до 3 місяців [5].

В Австрії, як і в розглянутих раніше країнах, відсутнє самостійне поняття домашнього насильства. Відповідно до Закону “Про захист від насильства” потерпілий від такого насильства має право на захист від кривдника у своєму життєвому середовищі і в соціальному оточенні в межах застосування поліцейської чи судової заборони. Поліція уповноважена винести (за наявності відповідних підстав) заборонний припис, згідно з яким особа, яка становить небезпеку для оточення (членів сім’ї, співмешканців, сусідів по квартирі тощо), а її поведінка свідчить про наявний (чи потенційний) ризик вчинення посягань проти життя, здоров’я, свободи особи тощо, видаляється з місця проживання (незалежно від родинних зв’язків та права власності) із заборonoю повертатись туди, вилученням ключів та визначенням (тимчасово) іншого місця проживання (у разі опору кривдника, до нього застосовують заходи поліцейського примусу). Якщо вік жертви не досягає 14 років, кривднику забороняється також наблизитись менше ніж на 50 метрів до закладу освіти чи соціального захисту, де перебуває жертва [6]. Суд може встановити незалежно від поліції або продовжити термін примусового виселення кривдника.

У Франції боротьба із домашнім насильством отримала широку нормативну регламентацію. Окрім профільного і цивільного законодавства, норми, спрямовані на протидію домашньому насильству, містяться і у Кримінальному та Кримінально-процесуальному кодексах. Цими нормативно-правовими актами визначене коло осіб, які підлягають відповідальності за домашнє насильство. До них віднесено подружжя (у тому числі колишнє) та партнерів, які спільно проживають за угодою громадської солідарності. Також перераховано види насильства, до яких віднесено тортури та жорстокість, насильство, яке ненавмисно призвело до смерті, насильство, результатом якого є каліцтво чи повна непрацездатність, або насильство, що призвело до непрацездатності, яка триває більше восьми днів, непрацездатності, яка триває менше восьми днів або яка не призводить до непрацездатності. До обтяжуючих обставин законодавством віднесено зґвалтування та сексуальне насильство, що фактично є нормативним визнанням зґвалтування у шлюбі. Передбачено покарання за домашнє насильство від штрафу до ув’язнення строком від трьох років й до довічного [7].

У організаційному плані важливо звернути увагу на те, що законодавчо прямо передбачена можливість медичного працівника, який підозрює, що особа піддається домашньому насильству, звернутися до прокурора з відповідною інформацією. Крім того, нормативно закріплене виключення можливості застосовувати медіаційні процедури як у цивільних, так і в кримінальних справах про домашнє насильство [8]. Перевага такого кроку вбачається у близькості сторін конфлікту і подальшій здатності правопорушника впливати на свідомість жертви на свою користь. Аналогічний підхід може бути реалізований в Україні шляхом встановлення виключення для застосування примирення винного з потерпілим як підстави звільнення від кримінальної відповідальності в розглядуваній категорії справ.

Законодавство Франції теж передбачає можливість електронного контролю виконання кривдником заборони наблизитися до потерпілого, допомога в отриманні житла за судовим ордером для жертв насилля, які не мають де жити [9]. Важливо, що у цій країні налагоджена взаємодія підрозділів поліції з “гарячою

мобільною лінією”, що дає змогу оперативно прибувати на місце вчинення насильства в сім’ї. Крім того, підрозділи поліції також мають право негайно вилучати осіб, що вчинили насильство в сім’ї, із місця спільного проживання з потерпілою особою, а суд може призначати такий захід протидії насильству в сім’ї, як використання електронних ОРБ-браслетів, що прямо передбачено законодавством. За допомогою цих браслетів поліція отримує сигнал про те, що особа, яка вчинила насильство в сім’ї, наближається до потерпілої, і можуть негайно реагувати на це [10].

Окремі законодавчі акти передбачають полегшений доступ до правосуддя для жертв домашнього насильства через подання онлайн-скарг на акти насильства. Передбачена можливість встановлення прокурорської заборони кривднику наблизитися до жертви, а також виселення його зі спільного з жертвою житла [11]. Разом з тим, сумнівним з погляду можливості доказування та сприятливим для створення поля для маніпуляцій видається збільшення строку позовної давності у справах про статеве насильство до 48 років [12].

У Великій Британії відповідно до законодавства домашнім насильством є будь-який випадок загрози, насильства та жорстокого поводження (психологічного, фізичного, сексуального, фінансового чи емоційного) між дорослими, які є або були співмешканцями, або щодо членів сім’ї, незалежно від статі, сексуальної орієнтації. У 2013 році це визначення було розширено шляхом збільшення кола суб’єктів, які підлягають захистові за законом та охоплення складом зазначеного злочину примусового контролю у сім’ї. Важливим елементом загальнодержавної програми запобігання домашній злочинності у Великій Британії визнається робота поліції. Актуальну практику взаємодії поліції з громадою у подоланні проблем домашньої злочинності запроваджує так званий британський “Закон Клер”. Так, людина може звернутися в поліцію, щоб перевірити, чи має новий або наявний партнер “наси́льницьке минуле”. Поліція зобов’язана провести за такими запитами спеціальну перевірку та поінформувати заявника. Для запобігання сексуальному насильству у великих містах створено 87 незалежних консультативних центрів, завдання яких – не тільки захистити жінку від сексуального насильства, а й надати їй допомогу у покаранні кривдника за примусовий шлюб. Фінансування консультативних центрів забезпечується державою. Такі центри проводять прикладні дослідження причин і умов домашнього насильства та пропонують державі відповідні заходи запобігання йому [13; 14]. Такий досвід, хоча і потребує залучення значної кількості коштів, але може бути корисним для впровадження в нашої країні.

Найсудовіші закони застосовують у Північній Європі. У Швеції (як і у Норвегії та Фінляндії) криміналізовані всі форми домашнього насильства. Навіть дуже емоційна сварка з вживанням образ та погроз може стати приводом для подання позову. А суд, у відповідь на цей позов, може присудити ув’язнення на строк до 2 років або штраф та припис про заборону спілкування.

У 1979 році Швеція стала першою країною, яка на законодавчому рівні заборонила фізичне покарання дітей. До дітей не можна застосовувати не лише фізичну силу, а й підвищувати голос до рівня, який має на неї негативний емоційний вплив. Вітчизняна практика не передбачає прямого регулювання виховних

методів у родинах. У школах з дітьми працюють досвідчені спеціалісти (психологи), яким дитина може поскаржитися на насильство в сім'ї. Також забороняється залишати дитину вдома одну (аж до 12-річного віку), якщо сусіди поскаржаться в поліцію, дітей заберуть до притулку. Серйозним кроком на рівні законодавства стало запровадження обмежувального припису, який був уведений відповідним Законом ще у 1988 році. Метою Закону було запобігання злочинам, спрямованим проти осіб, які піддаються переслідуванню та домаганням, а також створення для них почуття безпеки. У 1998 році до КК Швеції був уведений новий злочин – грубе порушення недоторканості жінки. До речі, також було введено нове визначення “сексуальне переслідування”, яке означає таку небажану поведінку на основі статевої чи небажаної поведінки сексуального характеру, що порушує цілісність особи. Наступним кроком стало прийняття у 2018 році закону, що стосується сексуальної згоди, прийнятого на виконання положення ст. 36 Стамбульської конвенції. У новому законодавчому акті визначено, якщо секс не є добровільним – він є нелегальним і знаходиться поза межами Закону. Наразі, щоб притягнути кривдника до відповідальності, необов'язково доводити те, що під час сексуальних стосунків застосовувалося насильство або погрози [10; 15; 16; 17].

Відповідно до законодавства Польщі, за вчинення насильства в сім'ї особа притягується лише до кримінальної відповідальності. Так, відповідно до ст. 207 КК Польщі, той, хто знущується шляхом фізичного чи психічного впливу над найближчою особою або над іншою особою, яка є в постійній чи тимчасовій залежності від винного, або над малолітньою чи безпорадною особою у зв'язку з її психічним або фізичним станом, підлягає покаранню позбавленням волі на строк від 3 місяців до 5 років. Заслугує на увагу процедура “Сині Хартії”, що реалізується поліцією у зв'язку з ґрунтовними підозрами існування насильства в сім'ї. Ця процедура передбачена Розпорядженням Головного коменданта поліції від 18 лютого 2008 року № 162 “Щодо методів і форм виконання поліцією завдань у зв'язку з насильством у сім'ї в межах процедури “Сині Хартії””. Її ефективність пояснюється тим, що жоден випадок учиненого насильства агресором не залишається без уваги, супроводжується плідною роботою поліції, що здійснює низку заходів, спрямованих на викоренення насильства в конкретній сім'ї. Також позитивним моментом досвіду Польщі є запровадження в межах процедури “Сині Хартії” заповнення “Карти Б”, яку жертва насильства в сім'ї заповнює у спокійній обстановці після того, як поліція вжила необхідних заходів щодо агресора [18]. Крім того, польське законодавство, як і німецьке та австрійське, наділяє поліцію правом виселяти кривдника зі спільного з жертвою житла в межах позасудового врегулювання спору [19].

Цікавим з погляду на проблему запобігання домашньому насильству є досвід Ізраїлю, який одним із перших прийняв закон про заборону застосування фізичного насильства до жінки ще у 1977 році, адже фізичне покарання у сім'ї виключено із релігійних та культурних міркувань. Будь-яке фізичне насильство принижує людину, а погроза застосування насильства вважається психологічним насильством і розцінюється як злочин. Відповідно до Закону Ізраїлю “Про запобігання домашньому насильству”, прийнятого у 1991 році (з подальшою редакцією у 2001 році), і чоловік, і жінка мають право звернутися до суду з проханням про отримання

ордера на захист та заборону на проживання у квартирі (будинку) члена сім'ї, який виявляє насильство. У законі дається широке визначення члена сім'ї, що має право подати позов на отримання ордера на захист: розлучений чоловік, бабуся чи дідусь, брати чи сестри, дитина чоловіка, брати і сестри чоловіка і дружини, дядьки і тітки, племінники, цивільне подружжя, а також пара однієї статі [20].

Стосовно захисту дітей від домашнього насильства, то з 1989 року в Ізраїлі діє закон, який зобов'язує громадян інформувати соціальні служби або поліцію не просто про погане ставлення батьків до дитини, а навіть про підозру щодо цього. Щороку Міністерство соціального захисту отримує близько 30 тис. таких повідомлень, 40 % з яких є безпідставними [21].

Таким чином, аналіз законодавства зарубіжних країн продемонстрував, що попри відсутність єдиного термінологічного узагальнення, домашнє насильство визнається серйозним порушенням основних прав людини, зокрема, права на життя, свободу та особисту недоторканість, права на свободу від катувань, жорстокого чи нелюдського поводження, викликає осуд з боку суспільства та держави і потребує встановлення належних заходів боротьби з цим негативним явищем. Зарубіжне право орієнтоване не виключно на подолання наслідків учиненого правопорушення і покарання за домашнє насильство, а передусім на зосередженні значних зусиль та ресурсів на попередження і припинення таких правопорушень, на організацію профілактичних заходів. Ураховуючи досліджені приклади, запропоновано можливості їх використання у вітчизняних реаліях для розширення аспектів профілактичної роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барбарош Л.М. Актуальні питання запобігання домашній злочинності: досвід зарубіжних країн. *Юридичний бюлетень*. 2020. Вип. 14. С. 171–178.
2. Handeln gegen gewalt: wie die polizei bei hauslicher gewalt vorgeht. URL: <https://staerker-als-gewalt.de/handeln/umfeld/haeusliche-gewalt-wann-die-polizei-rufen> (дата звернення: 29.10.2021).
3. Hausliche gewalt: wie polizei und recht betroffenen helfen. URL: <https://staerker-als-gewalt.de/gewalt-erkennen/haeusliche-gewalt-erkennen/haeusliche-gewalt-wie-polizei-und-recht-betroffenen-helfen> (дата звернення: 29.10.2021).
4. Gesetz zum zivilrechtlichen Schutz vor Gewalttaten und Nachstellungen (Gewaltschutzgesetz – GewSchG). URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/gewschg/BJNR351310001.html> (дата звернення: 02.10.2021).
5. Loi relative a l'interdiction temporaire de residence en cas de violence domestique. URL: https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2012051518&table_name=loi (дата звернення: 25.10.2021).
6. Вовели законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству: матеріали міжнародного круглого столу (27 вересня 2019 року). Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. 184 с. URL: http://napu.com.ua/wp-content/uploads/2019/09/VERSTKA_NOVELU_ZAKONODAVSTVA-1.pdf (дата звернення: 30.10.2021).
7. Лєгєнька М.М. Зарубіжний досвід протидії насильству в сім'ї та можливості його використання в Україні. *Право і безпека*. 2017. № 4 (67). С. 111–116.
8. LOI visant a proteger les victimes de violences conjugales. URL: https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/15/textes/l15b2587_texte-adopte-commission#D_Chapitre_V_14 (дата звернення: 12.10.2021).
9. LOI n° 2019-1480 du 28 decembre 2019 visant a agir contre les violences au sein de la famille. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000039684243/> (дата звернення: 02.10.2021).

10. Галай А. О., Галай В. О., Голово Л. О. та ін. Міжнародний досвід попередження та протидії домашньому насильству: монографія / за заг. ред. А. О. Галай. К.: КНТ, 2014. 160 с.
11. LOI n° 2019-222 du 23 mars 2019 de programmation 2018-2022 et de reforme pour la justice (1). URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000038261631/> (дата звернення: 02.10.2021).
12. Loi n° 2018-703 du 3 аоыт 2018. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000037284450> (дата звернення: 01.10.2021).
13. Domestic Abuse Guidelines for Prosecutors: Legal Guidance, Domestic abuse. URL: <https://www.cps.gov.uk/legal-guidance/domestic-abuse-guidelines-prosecutors> (дата звернення: 24.10.2021).
14. Domestic violence and abuse: help from DWP. Department for Work and Pensions and Home Office. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/domestic-violence-and-abuse-help-from-dwp> (дата звернення: 26.10.2021).
15. Erturk Y. Implementation of general assembly resolution 60/251 of 15 march 2006 entitled “Human rights council”. Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences. URL: <http://evawglobal-database.unwomen.org/-/media/files/un%20women/vaw/country%20> (дата звернення: 28.10.2021).
16. Restraining orders in Sweden An evaluation of the law, the new regulations, their implementations and effects: summary. URL: <http://kunksapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/31/br%C3%A5%20rapport%202007%202%20english%20summary%20restraining%20orders%20in%20sweden.pdf> (дата звернення: 03.10.2021).
17. Act on Violence against Women (Government Bill 1997/98 55). Global Database on Violence against Women. URL: <http://evaw-global-database.unwomen.org/en/countries/europe/sweden/1998/act-on-violence-against-women-governmentbill-1997-98-55> (дата звернення: 21.10.2021).
18. Горбова Г.О. Зарубіжний досвід у сфері протидії насильству в сім'ї (на прикладі окремих країн Європи). *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія “Юридична наука”. 2015. Вип. 2–3. Т. 3. С. 211–215.
19. Postępowanie nieprocesowe w sprawach o zobowiązanie osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazanie zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. URL: https://sip.lex.pl/komentarze-i-publicacje/komentarze-praktyczne/postepowanie-nieprocesowe-w-sprawach-o-zobowiazanie-470138952#xd_co_f=NWQ3MDRkOWYtMDc2Yy00YTExLWlZnJctNDYxMjFjZmQ3OTYz~ (дата звернення: 12.10.2021).
20. Министерство юстиции Израйля. Юридический отдел. Насилие в семье. URL: <https://www.justice.gov.il/Ru/Units/LegalAid/LegalAssistanceDomains/Pages/FamilyViolence.aspx> (дата звернення: 19.10.2021).
21. Клименко О.Ю. Інституціоналізація соціального захисту дітей у кризових ситуаціях в українському суспільстві: монографія. Харків: ХДАК, 2015. 400 с.

REFERENCES

1. *Barbarosh L.M.* (2020) Aktualni pytannia zapobihannia domashnii zlochynnosti: dosvid zarubizhnykh krain. Yurydychnyi biuleten. Issue 14 [In Ukrainian].
2. Handeln gegen gewalt: wie die polizei bei hauslicher gewalt vorgeht. URL: <https://staerker-als-gewalt.de/handeln/umfeld/haeusliche-gewalt-wann-die-polizei-rufen> (Date of Application: 29.10.2021) [In German].
3. Hausliche gewalt: wie polizei und recht betroffenen helfen. URL: <https://staerker-als-gewalt.de/gewalt-erkennen/haeusliche-gewalt-erkennen/haeusliche-gewalt-wie-polizei-und-recht-betroffenen-helfen>. (Date of Application: 29.10.2021) [In German].
4. Gesetz zum zivilrechtlichen Schutz vor Gewalttaten und Nachstellungen (Gewaltschutzgesetz – GewSchG). URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/gewschg/BJNR351310001.html> (Date of Application: 02.10.2021) [In German].
5. Loi relative a l'interdiction temporaire de residence en cas de violence domestique. URL: https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2012051518&table_name=loi. (Date of Application: 25.10.2021) [In French].
6. Loi relative a l'interdiction temporaire de residence en cas de violence domestique. URL: https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2012051518&table_name=loi. (Date of Application: 25.10.2021) [In French].

7. *Lehenka M.M.* (2017). Zarubizhnyi dosvid protydii nasylstvu v simi ta mozhlyvosti yoho vykorystannia v Ukraini. "Foreign experience in combating native violence and the possibility of its use in Ukraine". *Pravo i bezpeka*. No. 4 (67). P. 111–116 [In Ukrainian].

8. LOI visant a proteger les victimes de violences conjugales. URL: https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/15/textes/l15b2587_texte-adopte-commission#D_Chapitre_V_14 (Date of Application: 12.10.2021) [In French].

9. LOI n° 2019-1480 du 28 decembre 2019 visant a agir contre les violences au sein de la famille. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000039684243/> (Date of Application: 02.10.2021) [In French].

10. Mizhnarodnyi dosvid poperedzhennia ta protydii domashnomu nasylstvu: monohrafiia / A.O. Halai, V.O. Halai, L.O. Holovko, V.V. Muranova ta in. "International experience in preventing and combating domestic violence": a monograph / for general ed. A.O. Halai. K.: KNT, 2014. 160 p. [In Ukrainian].

11. LOI n° 2019-222 du 23 mars 2019 de programmation 2018-2022 et de reforme pour la justice (1). URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000038261631/> (Date of Application: 02.10.2021) [In French].

12. Loi n° 2018-703 du 3 août 2018. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000037284450> (Date of Application: 01.10.2021) [In French].

13. Domestic Abuse Guidelines for Prosecutors: Legal Guidance, Domestic abuse. URL: <https://www.cps.gov.uk/legal-guidance/domestic-abuse-guidelines-prosecutors> (Date of Application: 24.10.2021) [In English].

14. Domestic violence and abuse: help from DWP. Department for Work and Pensions and Home Office. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/domestic-violence-and-abuse-help-from-dwp> (Date of Application: 26.10.2021) [In English].

15. *Erturk Y.* Implementation of general assembly resolution 60/251 of 15 march 2006 entitled "Human rights council". Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences. URL: <http://evawglobal-database.unwomen.org/-/media/files/un%20women/vaw/country%20> (Date of Application: 28.10.2021) [In English].

16. Restraining orders in Sweden An evaluation of the law, the new regulations, their implementations and effects: summary. URL: <http://knskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/31/br%C3%A5%20rapport%202007%202%20english%20summary%20restraining%20orders%20in%20sweden.pdf> (Date of Application: 03.10.2021) [In English].

17. Act on Violence against Women (Government Bill 1997/98 55). Global Database on Violence against Women. URL: <http://evaw-global-database.unwomen.org/en/countries/europe/sweden/1998/act-on-violence-against-women-governmentbill-1997-98-55> (Date of Application: 21.10.2021) [In English].

18. *Horbova H.O.* (2015) Zarubizhnyi dosvid u sferi protydii nasylstvu v simi (na prykladi okremykh krain Yevropy). Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia "Iurydychna nauka". Vyp. 2-3. Tom.3. P. 211–215 [In Ukrainian].

19. Postępowanie nieprocesowe w sprawach o zobowiązanie osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazanie zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. URL: https://sip.lex.pl/komentarze-i-publicacje/komentarze-praktyczne/postepowanie-nieprocesowe-w-sprawach-o-zobowiazanie-470138952#xd_co_f=NWQ3MDRkOWYtMDc2Yy00YTEtLWlzMjctNDYxMjFjZmQ3OTYz- (Date of Application: 12.10.2021) [In Polish].

20. Mynysterstvo yustytssy Yzraylia. Yurydycheskyi otdel. Nasylye v seme. URL: <https://www.justice.gov.il/Ru/Units/LegalAid/LegalAssistanceDomains/Pages/FamilyViolence.aspx> (Date of Application: 19.10.2021) [In Israel].

21. *Klymenko O.Yu.* (2015). Instytutstionalizatsiia sotsialnoho zakhystu ditei u kryzovykh sytuatsiakh v ukrainskomu suspilstvi: monohrafiia. "Institutionalization of social protection of children in crisis situations in Ukrainian society: monograph". Kharkiv: KhDAK. 400 p. [In Ukrainian].

Protsyk Liubov,Candidate of Juridical Sciences, Researcher,
State Research Institute MIA Ukraine,
Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-5440-5826**Burbii Anastasiia,**Candidate of Juridical Sciences, Researcher,
State Research Institute MIA Ukraine,
Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0003-4866-321X**FOREIGN EXPERIENCE OF LEGAL REGULATION OF PREVENTION
AND COMBATING DOMESTIC VIOLENCE AND THE POSSIBILITY
OF ITS APPLICATION IN UKRAINE**

Modern society follows the democratic vector of state development based on humanism and the comprehensive protection of human rights. The activity of the state and the society in the fight against domestic violence is directly related to the above-mentioned. Ukraine does not stand aside from this problem, directing significant resources to combat this negative phenomenon. However, the native practice of overcoming domestic violence is slowed down partly due to the lack of effective tools in the police as the primary response authority as well as due to the inability to provide security to victims at the out-of-court stage of resolving family conflicts, that often leads to irreparable consequences. Therefore, recourse to the foreign experience in the said area is so important.

The article investigates foreign examples of organizational and legal prevention and counteraction to domestic violence. The focus is mainly made on the experience of leading European countries. A brief analysis of foreign legislation has shown that, despite the lack of a common terminology, domestic violence is considered as a serious violation of fundamental human rights, including the right to life, liberty and security of person, the right to freedom from torture, the right to freedom from torture, ill-treatment or inhuman treatment and it is condemned by a society. Thereafter, realizing the harmful effects of this negative phenomenon, all developed countries are devoting significant resources and efforts to counteract it. Foreign law is focused primarily not on overcoming the consequences of the offense and punishment for domestic violence, but mainly on concentrating of significant efforts and resources on the prevention and cessation of such offenses, on the organization of preventive measures. The article considers illustrative examples and emphasizes the possibility of their usage in domestic realities.

The emphasis is placed on the priority of applying precautionary measures by the primary response authorities at the out-of-court stage of conflict resolution. As their advantages, the authors highlight the complex nature of such measures to prevent domestic violence. It is important to understand that preventing this

© Protsyk Liubov, Burbii Anastasiia, 2021

phenomenon, rather than overcoming the consequences, has both social benefits, namely reducing violence, the number of affected and maimed people, broken destinies, and utilitarian, such as reducing the burden on investigative and judicial bodies, reducing prisoners and the need for their detention and further re-socialization. However, it is noted that such measures should be based on a strict control system.

Keywords: domestic violence, human rights, counteraction, offender, victim.

Отримано 03.12.2021